

Latweefchu Awises.

Nr. 30.

Zettortdeenâ 23. Subli.

1859.

Awifchu sinuas.

Apfalê, Iggaunu semmes ohstâ, masâ pil-fatâ, muhsu Kungs un Keisers nobraufuschi apmekleht sawu Keisereeni un sawus behrnus, kas tur juhrâ masgajahs. Arri muhsu zeen: General Gubernaters un zitti augsti kungi tur taggad ir-raid. Muhsu wezza Keisereene taggad Wahz-semmê Omfes wesselibas awotâ.

Sahnu semme. Schinni gaddâ treschais no teem dampfuggeem kas eet no Behsterburgas us Rihgu un atkal atpakkal, pohstâ gahjis. „Tetis“ dampfuggis nakti trijos usfrehjis us klintê almini juhrâ, ne warrejis wairs nokluht un zaurumu dabujis. Nabbaga fuggineeki un reisneeki 13 stundas leelas bailes zeetusch, kamehr leela laiwa atsfrehjusi, zilwekus un leetas nowedduse us Arensburgas pilfatu (4 juhdses no schihs weetas) Sahmu semmê. Te nu kahdas deenas bij japaleek, kamehr zits dampfuggis nahjis un tohs reisneekus us Rihgu noweddis. „Admirala“ dampfuggi, kas scho pawassar pohstâ gahjis, atkal ispestijuschi, islahpijuschi un nu atkal sawus zellus ces. Ir to trescho „Grawu Berg“ pestijuschi un pahrtaisa.

Was-Asia. Par to breefmigo semmes-tribzeschanu Erzerumâ skaidrakas sinuas nahkufchas kas salka, ka 1 tuhft. un 54 zilweki ar to maitati, jo 375 nosisti, 63 wehl naw atrasti un 616 zilweki irr eewainoti. 2 tuhft. nammi fagahsuschees, arri 6 Turku Deewa nammi, 17 Rani, 5 leelas pirtis un 3 Krohna ehkas, bes tam wehl 1 tuhft. 450 ehkas ta maitatas ka zittas jano-ahrda, zittas jalahpa. Tad nu pawissam 3 tuhft 450 ehkas pohstas un nelaimigeer pilfatneeki nu mahjo pilfata ahrspuffê appakfch telim un buhdinâs. Manta, maise un pelni pagallam — badda-mireji palikku-

fchi! Waldischana zil spehdama fuhsta palihgu. Nelaimie notikke debbes-braufschanas deenâ.

Egipte. No Aleksandrias raksta, ka leelais Turku dampfuggis ar 350 reisneekem cedams no Konstantinopoles us Aleksandriu juhrâ pohstâ gahjis, 77 zilweki noslihfuschi. Salka ka to fuggu kapteini un Turku matroschus aplahwuschi un tohs kristigus zilwekus kas wehl izglahbuschees juhrmallâ gluschi effoht isplinderejuschi. Arri Turku dampfuggis „Kars“ wahrda ar 300 reisneekem effoht nihjis.

Baijerna walsti, Markteidenpelti skurstenflauzitajam J. Schlotterwekis taggad lizzis kristiht sawu 36to behrnu. Pirmâ laulibâ tam bijuschi 7 behrni, ohtrâ 11 behrni, treschâ 18 behrni, tas irr pawissam 36; effoht 18 dehli un 18 meitas. Ne sinnu teikt zil no teem irr dshwi.

S—j.

No Kurssemes. 1858tâ gaddâ, pehz tahs jaunas usnemfchanas effoht israhdijses, ka par wissu Kurssemme effoht 544 tuhft. 628 dwehseles. Muischneeku fahrtâ effoht 6528, mahzitaji un winnu peederrigi un zitti basnizas kalpi kohpâ 1018, kaupmanni 3691, birgeri pilfatâ 56 tuhft. 773 un 2097 Wahzsemneeki. Muischneeku lauschu skaitlis irr 317 tuhft. 321 dwehseles, un Krohna lauschu skaitlis 249 tuhft. 665 zilweki. — **Zelgawâ** irr 21 tuhft. 459 eedfshwotaji, Leepajâ 9687 eedfshw., Kuldigâ 4895, Aisputtê 4378, Wentzpille 4234, Zehlabstattê 3155, Tukkumâ 2758, Jaun-Zelgawâ 2664, Bauflâ 2024, Grohbinâ 1272 un Piltene 1110 eedfshwotaji. Tais Gudâs beidsamâs gaddâs effoht tiklai par wissu Kurssemme 4358 dwehseles peenahkufchas. Naw wisse daudj. — No Wentzpils Kurssemme raksta, ka tur Inschenjeera kapteine Klekls ohstam: diwi damb-

jus, fur Wente juhrâ ceteff, taifa, lai fugeem drohscha ohsta.

Ciropâ taggad tohpoht 2229 daschdaschadas Awises 18 wallodâs drikketas. No schihm 2229 Awisehm tohpoht 1563 Wahzu wallodâ, un 666 sweschâs wallodâs ikdeenâs un ikneddelâs isdrikketas. Stary tahm 17 sweschahm wallodahm effoht 322 Awises Sprantschu wallodâ, 168 Calenderu, 36 Kreewu, 1 Leischu, 1 Ebreeru wallodâ u. t. j. pr. — Woi tu redst lassitajs, ka tur tee laudis kahrigi pehz jaunahm sinnahm un gudribas? — ! — Pee mums gan eet zittadi ar Awischu lassifchanu. — Mufsu arraju laudis ar speefchanu jaspeesch pee Awischu lassifchanas, kâ mast behrni pee grahmatas; bet — ne kaisch neeka! Ur laiku ees labbaki! Kad laudis buhs skohleti, tad arri wairak pehz gudribas un sinnaschanas, kas zaur Awischu lassifchanu nahf, paschi speedisees; tad Latweefchu tauta ne fur pakkata ne paliks. — Lai Deews palihds! — G. J. S.

Pee Culantu semmes juhrmallas tappe isgahjuschâ gaddâ 1 tuhft. 170 fuggi sadraggati. 1 tuhft. 895 zilwekeem bij uhdens breefmas Jareds; 1 tuhft 555 no scheem isglahbe; tee zitti noslibke. Skahdi pee prezzehm un fugeem rehkina pahrak par 2 milj. ruhl. wehrtibâ. — —

Padohms Awischu lassitajeem.

Lapraht gaidu, ka nei Awischu apgahdataji nei Awischu lassitaji par to launosees, kad es, zaur tschetrdesimit gaddeem daschadas Awises skattijees saweem jo jauneem lassifchanas beedreem weenu ohtru padohmu peedohdu, kâ Awises lassamas. Awises, ir tahs wissu labbâhs, irr lihdsinajamas apklaham galdam, fur daschdaschadi ehdeeni irr likti wirfâ, stary zitteem gahrdeem un wesseligeem arti dauds tahdi, kas gan smulki no redsefchanas, bet norihiti tiklai wehderu uspuhsch un fahpes darra, zitti atkal reeksteem lihdsinajami, ko ar mohlahm pahrkohdis, nekahda derriga kodola ne atraddisi, kas tewim to sohbu lausifchanu mafsâ. Das jau ne warr zittadi buht; jo neba tee apgahdataji weeni paschi Awises warr farakstih ar to ween,

ko paschi peedfihwojuschi, paschi ar sawahm azzim un aufim redsejuschi un dsirdejuschi; bet winneem waijag arridsan us zittu lauschu azzim, aufim un spalwahm pasautees; un atkal, fur dauds Awischu faleekahs, kâ weetahm Wahzsemme, tur, sinni, neba wisseem Awischu apgahdatajeem pateesi to lassitaju ihstems labbums ween prahtâ stahw, bet wairak paschu pelna zaur Awisehm, un — nu tiklai skretees, ka weenas warretu ohtrahm kluft preekschâ ar plafschahm, jaunahm, jo jaunahm, wifsujaunahm sinnahm; nu tiklai laustees, ka weenas par ohtrahm sawas sinnas jo smulki ispuschlotas warretu us plazzi laist; nu tiklai us to dohmaht, kâ warretu weenas par ohtrahm to lohni us trahpiht, pehz kurra lassitajeem wifswairak aufis nees; nu tiklai to wehju labbi eelikt wehrâ, kâ burras grohsiht, kurras kurru brihdi laisihht, kurreem azzis lehft. Skaidri jaks, ka lauschu wairad sibu sinnatajam tihri janopuhfchahs! Un wifswairak tahdâs laikos schahda jaks kahjena, kad karri plohsahs, tâ kâ taggad. Tapehz peenemmal scho padohmu: Kad karra-sinas lassiet, tad pee taupeet sawu tizeschanu, pee fewim dohmadami pagga, lai noskreij tas uhdens, tad abba ihsti redsehs, zil tad pohsta schihis pluhdas buhs padarrijuschas. Karra pohsts mehds allaschin jo seels buht, ne Awises us karstahm pehdahm stahsta, bet daudsreis ne wifs tai weeta un tai puffe, fur winnas stahsta. Tai gaddâ 1812 zittas Awises fluddinaja, ka Sprantschi Kursemmâ to stipru Grohbines pilfatu tai un tai deenâ uswarrejuschî, ka Kreemgan duhschigi turrejuschees prettim, bet welti; kâ scheem tik un tik simtu wihru aplauti, bet Sprantscheem tiklai diwi woi trihs wihri. Tomehr karstinn, ka Sprantscheem toreis zaur Grohbini rijohzaur, scheitan nekahdu Kreewu ne bij, un ja daud tiklai schlahbohma fahrga funnelis winneem buht prettim rehjis. Tee nu bij skaidri melli; bet tee m bij nekahdi melli, ka ne ilgi pehz tam, kad mufsi cenaidneeki atkal zaur Kursemmi rahwahs atpakkatu winni badda un augstuma pahrnemti simteem nomirre. Tomehr to neweenas Awises dauds tulihne minneja zaur to, ka to sinnu deweju azzis bij

pagreesuschahs us zittu pussi. Tà buhs arri tagadin. Par gaddeem, tad tikkai ihsti sinnahs, zil ta pohsta schis karsch ihsti padarrijs. Bet tad warrbuht Awises par to nekà wairè dauds ne stahsihs, ar zitteem jauneem karea-melleem pihdamees.

Ohters padohms: Kad karea-sinnas lassì, tad ne smeijeès, kad sinnas deweji arri wehl jo ar smeekla wahrdeem kahdu kaufchanohs isstahsta. Karea kaufchanahs newaid frohga pluhfschanahs; un pee tahdu breefmu isstahstifchanas ne waijadsetu smeekla wahrdeem fkanneht. Tewim ne klahthohs johbus rahdiht, kad redsi ohtru zilweku kuhleenu dabbujam; tad johtschu tewim buhtu grehks smeetees, fur Deews par tuhftoscheem sawu affinainu fohda deenu turr.

Treschs padohms: Kad karea-sinnas lassì weenus kas sinn zil augsti isflawetus, tohs prettineekus atkal wainotus, ka bes waijadfibas karru zehluschi, job ka nejehti effoht, rasbaineeki, laupitaji, ka tikkai isputteschoht ween, luhdsams, tad jelle ne klausì to aplam! Karri ne zettahs wis tà us ihfu brihdi, itt no ne-essofcha, ka kahds frohga dumpis; bet kareem tahs fahnes arween dilli wezzos laikòs job platti dauds walstu wainas meklejamas, un pa gaddeem tikkai, kad wis eekahrsams atdisfiss. parahdahs, kam ihsti ta taisniba bijusi, kam ne. Wehl atkal — karri deemschehl irr grehku laiki un kad to taisnibu usmekletu, tad teescham pee teem, kurreem tu effi draugs, tilpat to grehku atrastu, zil pee teem, kurreem tu effi eenaidneeks. Tapehz luhdsams ne kauji fewi zaur schahdahm tahdahm sinnahm trazzinaht.

Zettorts padohms: Gahda fewim zil sinnadams gaischas sinnaschanas ir par tahm wainahm, kurreu deht tas karsch zehlees, ir par tahm walstim, kurreu starpà un atkal tahm weetahm, fur winsch plohsfahs. Zittadi tahs karea sinnas tewim skaidri par pasaklahm paleek, zaur kurreahm gudraks ne palifii wis, bet tikkai tehrsetais par tahdahm leetahm to tu ne saprohti.

—e

• Smeektu stahstinsch.

Kutcheris bija flims palizzis, tadeht kungs pannahme darbineeku fewim lihds us lauka. Gabbalu braukuschi fastohy fchee wihru, kas lehnam winneem prettim nahl. Klahtak peebraukuschi darbineeks gahsch wihram ar pahtagu us plezzeem. Kungs dohmadams ka kibbele buhs mahjäs, darbineekam ussauj: „No tu darri?!“ Darbineeks ittin meerigi atbild: „Ne buhs nekäs, tas jau mans draugs; es winnu til fweizinaju.“

J. K.

• Saimneeks un gauna puisis.

Saimneeks: „Schè tew Janzi, fringelis,
Dehla bukka raggelis;
Ghd un tauri preezigi; —
Bet jaw luhdsams ne gulli! —
Ja tu labbi gannisi,
Stahde nekad laidisi,
Tad tew pirtschu kippeni
Ar itt raibu bantiti! —

Gans: Paldees teht, par dahwanu,
Un var labbu padohmu;
Ne gribbu ne kippeni
Ar to raibu bantiti;
Lubgtu „singu grabmatu,“ *)
Zeh woi „Dseefmu wainaku,“
Lai es warru dseefmas puhst
Tà kà mesch' un krahmi luhst!

Saimneeks: „Woi tew prahts, so dohma tu
Darriht ar scho grabmatu?! —
Singes, dseefmas jankas gan, —
Nohtes neba paschas skann?!
Jo no nobschu simehtem,
No schihm raibahm punktitehm

*) 100 Dseefmas un singes ar nohtem 2c. ne fenn brikketas.

Tu gan tifpat jehdf un proht,
Tà là kaffis „labbdeen“ doht!

Gans: Isgajfch' seem', gan floblinà
Mas no notehm stahstija,
Taf no putneem mahzifchohs,
Dseefmas spahrnòs laidifchohs,
Tad ne meejs nedf durni nahfs,
Jauni preefi gannòs fahfs,
Un ja peetrubfs padohma
Nistezzeschu walfara
Tur pee Bratscha Anifcha
Kas bij ilgi floblinà! —
Labyraht tas man pamahzibhs
Nohfchu fihmes eerahdihfs! —

Saimnefs: „Ja nu tà, tad gabdafchu,
Tew to preeku darrifchu!
Kad nobraufschu pilfatà,
Bubs tew rohfa grabmata! C. J. C.

Sluddinafchana.

Ar to uskafitu wahrdu: **J. W. Sehring**, irr
cetaifita **Rihgà**, **Behweru-eelà**, **Fleischauera**
nammà ar to jauno Nummeri: **Nr. 9.**, ne jif tafku
uo Kommerzbankas, **jauna bohre**, fur isdohd wiffadu
prezzi fo pehrf tais kappejas, zuffura un wirz-bohtès,
un arri wiffadas pehrwes warr dabbuht. Usluhdsam
wiffus zeen. pirzejus, laf nahf pee mums pirft, jo doh-
fim par to lehtaku tirgu ustizzigu prezzi, fwarru un
mehrju, fa wiffi buhs ar meeru.

Rihgà tannì 5tâ Zuhli 1859.

J. W. Sehring.

S i n n a .

1) No firfs pateizam tai La ffes draudsei, kas 7 rubl. dabwinajuse preefsch tizzibas drangeem **Rihgà**
Sibiria.

2) Scho neddel' juhmallà nekahdas jaunas Awifes ne dabbujufchi, ne warrejam Awifchu-sinnas fa
ratsiht. **Weers** irr paldees Deewam. S-3.

Rabbibas un prezzu tirgus Rihgà tai 18. Zuhli un Leepajà tai 27. Zuhni 1859 gaddà.

M a f f a j a p a r :	Rihgà.		Leepajà.		M a f f a j a p a r :	Rihgà.		Leepajà.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Eshetw. (1 puhru) rudsu 160 libdf	1	75	1	75	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses	—	85	1	—
1/3 " (1 ") fweefchu 250 —	2	75	2	80	1/2 " (20 ") tabaka	1	—	1	40
1/3 " (1 ") meefchu 140 —	1	60	1	60	1/2 " (20 ") schfichtu appinu	2	75	2	50
1/3 " (1 ") ausu . 110 —	1	15	1	10	1/2 " (20 ") schab. zubfu galk.	2	40	2	20
1/3 " (1 ") firru 200 —	2	50	2	30	1/2 " (20 ") frohna linnu	2	50	2	30
1/3 " (1 ") rupju rudsu mitf.	1	70	1	75	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	50	1	20
1/3 " (1 ") bihdelet. 200 —	2	25	2	25	1 muzzu linnu fehflu . . . libdf	6	—	5	—
1/3 " (1 ") fweefchu mil.	3	50	3	—	1 " filku . . . 8,50 —	8	50	9	—
1/3 " (1 ") meefchu putraim.	2	60	—	—	10 puddu farkanas fahfs	5	—	4	50
10 puddu (1 birkawu) seena . . .	4	—	2	30	10 " baltas rupjas fahfs . . .	5	—	4	50
1/2 " (20 mahrz.) fweesta 350 —	3	70	3	30	10 " " smalfas " . . .	5	—	4	50

Leepajà libdf 11. Zuhli atnahf.: 121 fuggi un isgabh. 121. Rihgà libdf 18. Zuhli atnahf.: 1078 fuggi un isgabh. 847.

B r i h w d r i e k e h t .

No juhmallas-gubernements augstas waldfchanas puffed: Collegien-Assessor W. Bruner. Stellv. Censor. Jelgawà, tal 21. Zuhli. 1859
No. 124.